

Svitoslav i Danica.

XXXVI. 1883. „Hčerka v neki napravi je materi pisala in prosila, naj ji pošlje kako ogledalo. Mati, modra žena, ji pošlje tri ogledala: prvo, pravo zerkalo, s podpisom: „Taka si,“ — drugo, mertvaško glavo, z napisom: „Taka boš;“ — tretje, podobo brezmadežnega spočetja Marije Device, z napisom: „Taka bodi!“ Poslednji dve ogledali naj bote priporočeni za novo leto tudi Slovencem, posebno pa lahkomišljenim in nepremišljenim obojega spola“ (str. 24). — Prosto po O. K. je (str. 135) v pesmi Svitoslav pokazal:

Pomoček izrediti gada namesto dobrega sina ali hčere.

1. Če mladi „meh“ je svojeglav,
„Značaj bo!“ reci, to je prav;
Če kislo joka in cmendrá,
Zapoj mu, strezi, kar se dá.	2. Če sito hoče papce imet',
Le urno teci mu jo gret;
Če kerči, vije si obraz,
Tolažkaj berž ga vsaki čas.
3. Zakriči: „meda, cukercčka!“
Le urno vse naj se mu dá;
Zažlobodrá tvoj „angeljček“,
Naj ploska hvalo vse mu prek!	4. Ko druge toži in jezí,
Pokaži, da s tem streže ti!
Verjemi vselej mu terdó,
Če tudi laže prav gerdó.
5. In če je v šoli nagajiv,
Učitelj sam le bodi kriv;
Se kremži, kuja pa domá,
Naj kdor le more ga čehljá.	6. Prihaja sitno in čmernó,
Al hliní se ti clo bohnó;
Na vso moč ti ga milovaj,
In v vsaki reči prav mu daj.
7. Če v kerčmo ideš, ali na vas,
Naj s tabo gre tud' mali „bas;“
Če piješ vino al žganjè,
Naj tud' otrok nalijsa se!	8. Če boter, tetka obiše te,
Otroka hval' na cente vse;
Če kdo ti pa pograja ga,
Ta bodi srov ti budala!
9. Med paglavci zavrè prepír,
Le drugim pripisuj nemír,
In primi druge vse za čop,
Ker tvoj „nedolžen“ sam je „klop“.	10. Ga oče malo pa skuštrá,
Na vso moč mat' naj brani ga:
„Preljubo mi še dete vbij,
Sej pal'ce vreden si le ti!“
11. Iztergaj ga mu 'z roke koj,
In tarnaj: „dragi božček moj!
Ne bo te „hupal“ huđ divjak,
Ti revček moj si, siromak!“ —	12. Otrok če ti postane škrt,
Robávs, pijan'c, nesramnež, tat;
Porečeš: „kdo je tega kriv?
Jaz nisem tega te učil!“
13. Al glej, če bodeš sodnji dsn
Nedolžen v tem zares spoznan;
In kaj? — Sodnik če dušo to
Iz tvojih rok zahteval bo!	

Razun pesmi: Sv. Simon in Tadej — s podpisom — av so na str. 343-4:
Kameni modrih ter pravila življenja — latinski in poslovenjeni na pr.:

1. Živi čedno, pij le redno — Zdrav boš vedno.
2. Delaj rad, boj se potrát — Bodeš bogat.
3. Bodi zatajljiv in sramožljiv — Boš ljubeznjiv.
4. Žaljenja zbríši, prošnje uslíši — Angelj boš híši.
5. Dobre bukve brati, z učnostjo ne bahati — To modrosti vir je zlati.
6. Hudobne strahovati, sperje sprijaznovati — Pravi se: pravici prostor dati.
7. Če Boga se bojiš, zlobo krotiš — Za poštenega sloviš.
8. Prijatle spoštovati, prepire odvráčevati — To je: hvaležnost si pridobivati.
9. Če serce si blažiš, pravde sovražiš — Srečo si tražiš.
10. Človek ti slabi, o ne pozabi — Vsak čas lahko smert te zagrabi.

Sestavki v nevezani besedi so na pr.: Christianus mihi nomen. Ena za Pust, ali: vojska med „zastonjskim“ in „za-denarskim“ (bes. v kat. družbi, str. 18). Slovesen obred pri blagoslovljevanji sob zvečer pred sv. tremi Kralji (22). Binkošti in sv. birma in še kaj . . . (str. 146). Jédel in le jédel, pa knjige požiral! s tem-le začetkom:

„Janezek, jej pogačo, jej kolač! — Janezek, jej kašo, žgance in cmòke! Le dobro se jih napókaj, da se boš hitro redil! Janezek, zdaj pa še ocvirke, klobase, slanino! Le veliko jej, vedno jej, — potlej pa zalivaj, pij hruševico, mleko in siratko, pa vino — magari tudi žganjček, da mi le hitro švigneš nakviško; kajti jest potrebujem volarja, potrebujem hlapca! . . . Kaj pravite k taki modrosti? Janezek je poslušal, pa kmali je sam tako čuden cmòk postal, da skoro ni bil več človeku podoben in — v kratkem je njega snedla — vodenica! Tako delajo veliki Janezi dostikrat tudi s šolskimi Janezki v duhovnem pomenu. Janezek, uči se, le veliko se uči, vedno se uči, toliko tvarin se uči, da ti bo vse temno pred očmi! En sam Janezek bi moral večkrat v enem dnevu toliko povedati, kolikor pet Janezov razlaga, ali pa še več. Zato pa dosti Janezkov ne priraste do Janeza; ali če to vender dosežejo, že mnogi hrepajo, kašljajo, v medloti tavajo, kakor starci, predno so moške leta dosegli. Pa tudi prečudne duhovne bolezni se razodevajo pogosto, kakoršnih svoje dni še sence ni bilo. V telesnih delih se je treba varovati vsake presiljave, ker je vselej škodljivo; tako pa tudi se ogibati prenatezanja v duhovnih za olikovanje, za vede, ker tukaj presiljava ni nič manj škodljiva itd.“ (str. 211).

Šola in prostožidarstvo (227). Strašni konec hudodelca, ki je umoril pariškega nadškofa d'Affrea. Mladenčem sploh, še zlasti učencem o počitnicah (249). Angelj-varh (282). Iskrice za mladino in starino (289—306). Starološki zvonovi. Petindvajsetletnica v Selcih (Govor o tej slovesnosti). Afrikanske zadeve. Naši dragi ranjki in humanizem (353). Sad preteklega, Mariji posvečenega mesca. Šiba na Francoskem zarad nedeljskega skrunjenja. Današnji Kaj in današnji Abel (377). Kaj naj se mlade hčere učijo (384). Crux de Cruce. Lumen in coelo, ali: Prusko, oziroma na Vatikan (411) itd. Razun tega premnogo spisov v „Ogledu po Slovenskem, Razgledu po Slovenskem, v Listku za raznoterosti; Bratovske zadeve, Pomočki k modrosti, Duhovske spremembe, Dobrotni darovi, Pogovori z dopisovalci itd.“ —

Iz dijaške kuhinje je po danem računu (str. 56) pristavek: „Blagoslov Božji je bil očiten, kakor tudi dobrota prijatlov velika: Hvala Bogu in dobrotnikom! . . . Sliši se pa vendar od daleč boben . . . Blagodušni prijatli mladine in domoljubi, varite nas! Bog bode plačevalec“. — Nato dojde 12 glđ. z geslom:

„Študentovska kuhinja na boben ne smé,
Ker v bogim dijakom bi bilo gorjé;

Naj tedaj pomaga, kdor more in zná,
Da žgancev bo polna, če tud' ne mesá. (str. 64)

Preblagim dobrotnikom dijaške kuhinje „financminister“ veselo sporoča, da šolarji in dijaki blage naše naprave so z malim izločkom dobro in prav dobro opravili. Vsak pa vé, da o pričujočnosti ministrov v našem mestu tudi financminister ni imel časa za bolj natančno poročilo, kar pa gotovo pride pozneje. Skoro vsi mladenči prosijo pomoči še za prihodnje: ali bo to mogoče, bode postavljeno na to, kakošna letina bode zdaj o počitnicah za kuhinjo; ako se bo namlatilo kaj dosti rumenega in belega zerna, ali tudi le papirnate veljave, se bode tudi v študentovski kuhinji kaj varilo in kuhalo za vredne slovenske fante, in ki umevajo, kaj je tista čednost, ki se ji pravi „hvaležnost“ (232). — „Po naj večem številu so podpirani dobri, hvaležni in pošteni mladenči; le nekaj malo je podobnih tistim gobovim v evangeliju (str. 256)“. — Iz prav blage roke 12 glđ. za študentovsko kuhinjo z naslednjim pristavkom (272):

Da se dijakom kuhinja zderžat' zamore,
Trebá ministru je splošne in zdatne podpore;
Kdor tedaj beđo ubozih dijakov pozná,

V žep naj poseže, grošičev večkrat kaj dá,
Da ne duši finanministra zadrega,
Skerb za dijake da vsega ne zbega.

Osobne vesti iz kuhinje študentovske. „Denarni minister“ je že delj časa nekoliko zamišljen in nič prav pri dobri volji, ker skor dan na dan prav pridni šolski mladenči na kuhinjske vrata terkajo; pa je v nji temno in premalo zaloge, ter se nikakor ne bo moglo vsim odpreti, pa tudi večini ne, ako solnce prav veselo ne posije (str. 280). Za dobrotnike naših dijakov bode prihodnjo sredo ob četrť na osem sv. maša pri Naši ljubi Gospej presv. Serca . . . Letos je toliko podpiranih, da bode potreba čez 100 gld. na mesec (str. 303) itd. — Zahvala. V prid dijakov, ki dobivajo živež v ljudski kuhinji, so gg. deželni poslanci pred svojim razhodom blagodušno spominjali se tudi naše šolske mladine in zložili so prelepo svoto (122 gld.), katero so nam izročili po g. posl. J. Kersniku . . . Še poprej so bili . . . privolili iz deželnega zaklada 100 gld. (344; pr. str. 360) itd.

Vedno vabilo k naročevanju je zelo težaven posel, kakor vedno naročevanje. Dajmo si toraj delo nasproti olajševati: na kratko vabilo naj sledi berzo in hitro naročilo, pa bo za vse prav (str. 208). — Spoštovani čitatelj! Preglej kaki létnik „Zgodnje Danice“. Našel bodeš v njem polno spisov od naj boljših in naj spretniših slovenskih sinov; vidil boš, da je Danica zakladnica vsih važniših cerkvenih in mnogoterno tudi svetnih dogodb, zlasti bolj obširno tega, kar se je po Slovenskem in še posebno v domači deželi godilo. Pokazal se ti bo hram premnogih dopisov iz Bosne in drugih jugoslovenskih dežel, iz misijonov, mnogo sporočil od naših verlih rojakov iz daljne Amerike itd., da molčimo o številnih domačih zanimivih dopisih. Če rad poješ, imaš v nji pésem vsakterih na zbiro; če ljubiš poduk in vedrilo, nahajaš veliko lepih, tudi osoljenih izgledov za našo ljubo mladino in za odrášeno ljudstvo, v „Razgledu“ mnogo politiških pušic in vestic; v „Listku“ veliko število drobnih novic in tudi mušic; pa tudi púšico za darove, ako si želiš žep kaj olajšati. Pa kdo bo vse poštel; raji sam preglej Danico, in pošlji v Blaznikovo tiskarno naročnino tudi za noviletnik 1884, ki se zdajci prične s pomočjo Božjo in vsega spoštovanja vrednih prijateljev, katerim poverni njih trud in darežljivost ljubi Bog na posredovanje nebeške zgodnje „Danice“ (str. 416)!

XXXVII. 1884. „Pogled v preteklo leto“ se nahaja na str. 14—23; v Listku za raznoterosti pak (str. 71) poje S. t. j. Svitoslav:

N a u k.

<p>a. Zijalo
Na vsac'ga kamnje je metalo.
Možák postaven pride tik:
Že v lice kamen čuti — pik!</p>	<p>b. „Ti deček, dobro merit' znaš;
Še unemu le-tam pokaž',
Le dobro meri kar:
Prejel pošten boš dar“.</p>
<p>c. Takó ta mož zijaku dé,
In mirno dalje gré.
Porednežu to zlo je vséč:
Zaluča kamen tje do pléč.</p>	<p>d. Popotnik pa — ne bođi lén —
Zagrabi bližnje si polén!
Poteče urno skok na skok:
Po šterku bije cmok na cmok!</p>

V čast sv. Jožefu (po lat.: Dei qui gratiae impotes) je v 7 razstavkih pesem, a na str. 96:

<p>Jože — Jožef — Josip — Jožkotom
Bog daj časni blagor, večni dom!
Vsim, ki v hišo te sprejmó,
Moj naznani listič to!</p> | <p>Spomlad lepa se ponuja,
Vse k življenju se obuja,
Bog daj še prijateljem
Blagim vsim čitateljem
Prav veselo Aleluja (str. 120)!</p> |
|--|--|

Alleluja je hebrejska beseda, Hallelujah t. j. hvalite Bogá! Alleluja je hvala Božja naj višega navdušenja. Zelo častitljiv je 116. psalm . . v pesniških versticah . . ; ali 149, in cerkvene predglasja itd. — Alleluja lepo se glasi, — Kadar v tvojem sercu greha ni (str. 122). Cerkevna predglasnica velikonočnega časa, v pesniški meri: Raduj se, Kraljica nebeška, premila itd.! — Za duše v vicah je v 8 kiticah zložil S—v. pesem na pr.: Bog ljubezni, Bog dobrote, — Oh, ozri se na sirote, — Duše, ki terpe v temnicah, — Grozno mučijo se v vicah! — Daj jim Jezus, naš Pastir! — Daj jim, daj jim večni mir itd. — Poklon premilostnemu gosp. novemu škofu Ljubljanskemu dr. Jakopu Misiju (str. 384): Bodi s serca nam pozdravljen, — Novi Višji naš Pastir! — Prihod tvoj preljubljen, slavljen — Nam obeta sladki mir itd. — Znamenita v cerkvenem slovstvu pa je (str. 361):

Salve Regina.

(Češena si Kraljica).

1. Bodi češena, o Kraljica,
Milosti mati, naše življenje,
Ti tolažnica za terpljenje,
Sveta Devica!	2. Ti nam utéha, morje sladkosti,
Vžaljenim milo si hladilo,
Ranjenim up in voljno mazilo
V vsaki bridkosti.
3. K tebi vpijochi v joku terpimo
V solzni dolini vboge reve,
Sinovi, hčere tožne Eve
K tebi bežimo!	4. Daj pomočnico se skazati,
Svoje obličje nam odgerni,
Mile oči ti na nas obrni,
Smiljena Mati!
5. Ko se življenje h koncu pomika,
Takrat odpri nam svete nebesa,
Sad nam pokaži svoj'ga telesa —
Odrešenika!	6. Milost naj tvoja nas obsija,
O milostiva, mila in blaga,
Vselej dobrotna, sladka, predraga
Mati Marija!
V. O sveta Božja porodnica,
Prosi oh za nas, Mati Devica!	O. Da bomo bedni
Vslišanja vredni!

M o l i m o.

O Bog, naše pribežališe in moč!
Poslušaj pobožne prošnje svoje Cerkve,
in dodeli,
da na posredovanje častitljive in brezmadežne
Marije Device,
Božje porodnice;
svetega Jožefa,
tvojih ss. aposteljnov Petra in Pavla,
in vsih Svetnikov:
kar v sedanjih stiskah ponižno prosimo,
v resnici dosežemo,
po ravno tistem Kristusu,
Gospodu našem.
Odg. Amen.

S—v.

Domoznanstvo kranjske vojvodine.

Spisal **Iv. Lapajne.**

(Dalje.)

Na Dunaj se je Otokar najbolj zanašal; a ko je videl, da bi tudi to mesto kmalu prišlo njegovim neprijateljem v roke, in ko se je bil mej tem časom upor unel celó v domači deželi česki, sklenil je Otokar z Rudolfom mir (1276.) in se odpoval gospodstvu Avstrijske, Štajerske, Koroške in Kranjske.